

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
(ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՐԵՆՔԸ)

ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԻԾԸ,
ՆԵՐԿԱՑԱՑՎԱԾ ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԳԿ-Ի
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԻՑ
ՑԵՎ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԳՏԱԾ
ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԳԿ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ
ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ
ՔՆՆՈՒԹՅԱՆԸ ԴՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

342

Խ-11

ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԵՅԻ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ
ՎՈՐՈՇՈՒՄԸ

ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

2010

5 FEB 2010
1 MAR 2010

1009
39970

4017

Լսելով Սահմանադրական հանձնաժողովի Նախագահի
ընկեր ՍՏԱԼԻՆԻ զեկուցումը ԽՍՀՄ Սահմանադրության
նախագծի մասին՝ ԽՍՀ Միության Կենտրոնական Նախա-
գահությունը վորոշում է.

1. Հավանություն տալ ԽՍՀ Միության Սահմանա-
դրության նախագծին, վոր ներկայացրել է ԽՍՀ Միության
Կենտրոնական Սահմանադրական հանձնաժողովը:

2. Հրավիրել Խորհուրդների համամիութենական հա-
մագումար՝ ԽՍՀ Միության Սահմանադրության նախագի-
ծը քննելու համար:

3. Խորհուրդների համամիութենական համագումար
հրավիրելու ժամկետ սահմանել 1936 թվականի նոյեմ-
բերի 25-ը:

4. Հրապարակել ԽՍՀ Միության Սահմանադրության
նախագիծը համաժողովրդական քննարկման համար:

ԽՍՀ Միության Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի
նախագահ՝ Մ. ԿԱԼԻՆԻՆ

ԽՍՀ Միության Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի
Բարտոլոմայի պաշտոնակատար՝ Ի. ՈՒՆՇԼԻՆՏ

1936 թ. հունիսի 11

11 SEP 2013

34.530

342
12-11

ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾԸ,
ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՐԾԿՈՄԻ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԻՑ
ՅԵՎ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԳՏԱԾ
ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՐԾԿՈՄԻ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ
ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆԸ ԳՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ
ՍՈՅԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
(ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՐԵՆՔԸ)

КОНСТИТУЦИЯ
(основной закон)
СОЮЗА ССР
(проект)

Армпартиздат
Эривань. 1936

Կոմսոբոլ սրբագրիչ ՅԵ՝ ՏԵՐ-ՄԻՆԱՍՅԱՆ
Սրբագրիչ Լ՝ ԱՐՈՎՅԱՆ

Համձնված է արտադրության 20/VI 1936 թ.
Ստորագրված է տպագրելու 22/VI 1936 թ.

Գլավլիտի լիազոր № С—1077
Հրատ. № 381
Պատվեր № 806
Ցիքած 100.000
Դիմք 30 կ.

Պետհրատի տպարան
Յերեվան

ԳԼՈՒԽ I

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾԻԸ

ՀՈՂՎԱԾ 1. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետու-
թյունների Միությունը բանվորների ու գյուղացիների սոցիալիս-
տական պետություն է:

ՀՈՂՎԱԾ 2. ԽՍՀՄ-ի քաղաքական հիմքն են կազմում աշ-
խատավորների պատգամավորների Խորհուրդները, վերոնք աճել
ու ամրապնդվել են կալվածատերերի ու կապիտալիստների իշ-
խանությունը տապալելու և պրոլետարիատի դեկտատուրան նվա-
ճելու հետևանքով:

ՀՈՂՎԱԾ 3. Ամբողջ իշխանությունը ԽՍՀՄ-ում պատկանում
է քաղաքի ու գյուղի աշխատավորներին՝ հանձնա աշխատավոր-
ների պատգամավորների Խորհուրդներին:

ՀՈՂՎԱԾ 4. ԽՍՀՄ-ի տնտեսական հիմքն են կազմում տնե-
տեսության սոցիալիստական սխեման և արտադրության գոր-
ծիքների ու միջոցների սոցիալիստական սեփականությունը, վո-
րոնք հաստատվել են տնտեսության կապիտալիստական սխեմի
լիկվիդացիայի, արտադրության գործիքների ու միջոցների մատ-
նավոր սեփականության վերացման և մարդու կողմից մարդու
չահագործումը վոչնչացնելու հետևանքով:

ՀՈՂՎԱԾ 5. Սոցիալիստական սեփականությունը ԽՍՀՄ-ում
ունի կա՛մ պետական սեփականության ձև (համաժողովրդական
ունեցվածք), կա՛մ կոոպերատիվ-կոլտնտեսային սեփականության
ձև (առանձին կոլտնտեսությունների սեփականություն, կոոպե-
րատիվ միավորումների սեփականություն):

ՀՈՒՎԱԾ 6. Հողը, նրա ընդերքը, ջրերը, անտառները, գործարանները, ֆաբրիկաները, հանքահորերը, հանքերը, յերկաթուղային, ջրային ու ոռոգային տրանսպորտը, բանկերը, կապի միջոցները, պետության կազմակերպած խոշոր գյուղատնտեսական ձեռնարկությունները (խորհրդատեսությունները, մեքենատրակտորային կայանները և այլն), ինչպես նաև հիմնական բնակարանային ֆոնդը քաղաքներում ու արդյունաբերական կետերում, հանդիսանում են պետական սեփականություն, այսինքն՝ համաժողովրդական ունեցվածք:

ՀՈՒՎԱԾ 7. Կոլտնտեսությունների ու կոոպերատիվ կազմակերպությունների հանրային ձեռնարկություններն իրենց կենդանի ու մեռյալ ինվենտարով, կոլտնտեսությունների և կոոպերատիվ կազմակերպությունների կողմից արտադրվող արտադրանքը, ինչպես նաև նրանց հանրային շենքերը, կազմում են կոլտնտեսությունների ու կոոպերատիվ կազմակերպությունների հանրային, սոցիալիստական սեփականություն:

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի տնտեսություն անձնական ոգտադործման համար ունի վոչմեծ տնամերձ հողամաս և, վորպես անձնական սեփականություն՝ ոժանդակ տնտեսություն տնամերձ հողամասում, բնակելի տուն, մթերատու անասուն, թռչուններ և գյուղատնտեսական մանր ինվենտար՝ գյուղատնտեսական արտելի կանոնադրության համաձայն:

ՀՈՒՎԱԾ 8. Կոլտնտեսությունների զբաղեցրած հողն ամբողջով և նրանց՝ անժամկետ ոգտադործելու համար, այսինքն՝ առհավետ:

ՀՈՒՎԱԾ 9. Տնտեսության սոցիալիստական սխեմայի կողմից, վորը հանդիսանում և տնտեսության տիրապետող ձևը ԽՍՀ Միությունում, որենքով թույլատրվում և մենատնտես գյուղացիների ու տնայնագործների մանր մասնավոր տնտեսություն, վորը հիմնված և անձնական աշխատանքի վրա և բացառում և ուրիշի աշխատանքի չահագործումը:

ՀՈՒՎԱԾ 10. Քաղաքացիների անձնական սեփականությունը՝ նրանց աշխատանքային յեկամությունների ու ինայողությունների նկատմամբ, բնակելի տան և ոժանդակ տնային տնտեսությունների նկատմամբ, տնային տնտեսության և գործածությունների ա-

ռարկաների նկատմամբ, ինչպես նաև անձնական սպառման ու հարմարությունների առարկաների նկատմամբ, պահպանվում և որենքով:

ՀՈՒՎԱԾ 11. ԽՍՀՄ-ի տնտեսական կյանքը վորոշում և նրան ուղղություն և տալիս պետական ժողովրդատնտեսական պլանը՝ հողուտ հանրային հարստության ավելացման, աշխատավորների նյութական ու կուլտուրական մակարդակի անչեղ բարձրացման, ԽՍՀՄ-ի անկախության ամրացման և նրա պաշտպանության ուժեղացման:

ՀՈՒՎԱԾ 12. ԽՍՀՄ-ում աշխատանքը յուրաքանչյուր աշխատունակ քաղաքացու պարտականություն և՝ «ով չի աշխատում, նա չի ուտում» սկզբունքով:

ԽՍՀՄ-ում իրականացվում և սոցիալիզմի «յուրաքանչյուրից ըստ նրա ընդունակությունների, յուրաքանչյուրին՝ ըստ նրա աշխատանքի» սկզբունքը:

ԳԼՈՒԽ II

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՅՎԱԾՔԸ

ՀՈՒՎԱԾ 13. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միությունը դաշնակցային պետություն և, կազմված հետևյալ իրավահավասար Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների կամավոր միավորման հիմունքով:

Ռուսաստանի Խորհրդային Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Հանրապետության.

Ուկրաինական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Բելոռուսական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Աւերբեջանյան Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Վրացական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության.

Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություն.

Թուրքմենական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություն.

Ուղբեկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություն.

Տաջիկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություն.

Ղազախական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություն.

Կիրգիզական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություն:

ՀՈԴՎԱԾ 14. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության իրավասությանը, ի դեմս նրա իշխանություն ղեկավարելու մարմինների և պետական կառավարման մարմինների, յենթակա յեն.—

ա) Միությունը միջազգային հարաբերություններում ներկայացնելը, այլ պետությունների հետ պայմանագրեր կնքելն ու նրանց ռադիֆիկացիան.

բ) պատերազմի ու խաղաղության հարցերը.

գ) ԽՍՀՄ-ի կազմի մեջ նոր հանրապետություններ ընդունելը.

դ) ԽՍՀՄ-ի Սահմանադրության կառավարման վերահսկողությունը և ԽՍՀՄ-ի Սահմանադրությանը դաշնակից հանրապետությունների սահմանադրությունների համապատասխանությունն ստուգելը.

ե) դաշնակից հանրապետությունների միջև սահմանների փոփոխությունների հաստատումը.

զ) ԽՍՀՄ-ի պաշտպանության կազմակերպումը և ԽՍՀՄ-ի դրոշմը զինված ուժերի ղեկավարումը.

ը) արտաքին առևտուրը՝ պետական մենաշնորհի հիմունքով.

թ) պետական անվտանգության պահպանությունը.

ժ) ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդատնտեսական պլանների սահմանումը.

ի) ԽՍՀՄ-ի միասնական պետական բյուջեի հաստատումը,

ինչպես նաև միութենական, հանրապետական ու տեղական բյուջեներ կազմելու համար ստացվող տուրքերի և յեկամուսներ՝ հաստատումը.

լ) ընդհանուր-միութենական նշանակություն ունեցող բանակերի, արդյունաբերական ու գյուղատնտեսական հիմնարկներին ու ձեռնարկությունների, ինչպես նաև առևտրական ձեռնարկությունների կառավարումը.

խ) տրանսպորտի ու կապի կառավարումը.

ծ) դրամական ու վարկային սխեմի ղեկավարումը.

կ) դուլքի պետական ապահովագրություն կազմակերպումը.

հ) փոխառություններ կնքելն ու տալը.

ձ) հողագտագործման, ինչպես նաև ընդերքի, անտառների ու ջրերի ոգտագործման հիմնական սկզբունքների սահմանումը.

ղ) լուսավորության ու առողջապահության ասպարեղներում հիմնական սկզբունքների սահմանումը.

ճ) Ժողովրդատնտեսական հաշվառման միասնական սխեմի կազմակերպումը.

մ) աշխատանքի որենսդրության հիմունքներն սահմանումը.

յ) դատարանակազմության և դատավարության որենսդրությունը. քրեական ու քաղաքացիական որենսդրություն.

ն) միութենական քաղաքացիության վերաբերյալ որենսդրություն. ոտարերկրացիների իրավունքների վերաբերյալ որենսդրություն.

չ) ամենօրյա ընդհանուր-միութենական աշխատանքի հրատարակումը:

ՀՈԴՎԱԾ 15. Դաշնակից հանրապետությունների գերիշխանությունը սահմանափակված և միմիայն ԽՍՀՄ-ի Սահմանադրության 14-րդ հոդվածում մատնանշված շրջանակներով: Այդ շրջանակներին դուրս յուրաքանչյուր Դաշնակից հանրապետություն պետական իշխանություն իրականացնում և ինքնուրույն կերպով: ԽՍՀՄ-ն պահպանում և դաշնակից հանրապետությունների գերիշխան իրավունքները:

ՀՈԴՎԱԾ 16. Յուրաքանչյուր Դաշնակից հանրապետություն ունի իր Սահմանադրությունը, վերը հաշվի չեն առնում հանրապետության առանձնահատկությունները և կառուցված և ԽՍՀ Միության Սահմանադրությանը լիովին համապատասխան:

ՀՈՒՎԱԾ 17. Յուրաքանչյուր Դաշնակից Հանրապետության իրավունք է վերապահվում ազատ կերպով դուրս գալու ԽՍՀ Միությունից:

ՀՈՒՎԱԾ 18. Դաշնակից Հանրապետությունների տերիտորիան չի կարող փոփոխվել առանց նրանց համաձայնության:

ՀՈՒՎԱԾ 19. ԽՍՀՄ-ի որենքները միատեսակ ուժ ունեն բոլոր դաշնակից Հանրապետությունների տերիտորիայում:

ՀՈՒՎԱԾ 20. Դաշնակից Հանրապետության որենքի և ընդհանուր-միութենական որենքի միջև տարաձայնություն լինելու դեպքում գործում է ընդհանուր-միութենական որենքը:

ՀՈՒՎԱԾ 21. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների համար սահմանվում է միասնական միութենական քաղաքացիություն:

Դաշնակից Հանրապետության յուրաքանչյուր քաղաքացի հանդիսանում է ԽՍՀՄ-ի քաղաքացի:

ՀՈՒՎԱԾ 22. Ռուսաստանի Խորհրդային Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Հանրապետությունը բաղկացած է՝ Ալոյ-Սևծովյան, Հեռավոր-Արևելյան, Արևմտյան Սիբիրի, Կրասնոյարսկի, Հյուսիսային Կովկասի յերկրամասերից. Վորոնեժի, Արևելյան Սիբիրի, Գորկու, Արևմտյան, Իվանովոյի, Կալինինի, Կիրովի, Կուլբիչևի, Կուրսկի, Լենինգրդի, Մոսկվայի, Ոմսկի, Որենբուրգի, Սարատովի, Սվերդլովսկի, Հյուսիսային, Ստալինգրադի, Չելյաբինսկի, Ֆարոսլավլի մարզերից. Թաթարական, Բաշկիրական, Դաղստանի, Բուրյատ-Մոնղոլական, Կարադեղինո-Բալկարյան, Կալմիկյան, Կարելյան, Կոմի, Ղրիմի, Մարիյան, Մորդովայի, Մերձվոլգյան Գերմանացիների, Հյուսիսային Ռսեթական, Ուլանուդայան, Չեչենո-Ինգուշյան, Չուվաշյան, Ֆակուսյան ավտոնոմ խորհրդային սոցիալիստական Հանրապետություններից. Ալիգյի, Հրեական, Կարաչայի, Ոյբոթյան, Խակասյան, Չերկեսյան ավտոնոմ մարզերից:

ՀՈՒՎԱԾ 23. Ուկրաինական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունը բաղկացած է Վիննիցայի, Դնեպրոպետրովսկի, Դոնեցի, Կիևի, Ոդեսսայի, Խարկովի, Չերնիգովի մարզերից և Մոլդավական Ավտոնոմ Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունից:

ՀՈՒՎԱԾ 24. Ադրբեջանյան Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության մեջ մտնում են՝ Նախիջևանի Ավտոնոմ Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունը և Լեռնային Ղարաբաղի ավտոնոմ մարզը:

ՀՈՒՎԱԾ 25. Վրացական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության մեջ մտնում են՝ Աբխազական ԱԽՍՀ, Աջարական ԱԽՍՀ, Հարավ-Ռսեթական ավտոնոմ մարզը:

ՀՈՒՎԱԾ 26. Ուզբեկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության մեջ մտնում է Կարա-Կալպական ԱԽՍՀ:

ՀՈՒՎԱԾ 27. Տաջիկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության մեջ մտնում է Լեռնային Բադախշանի ավտոնոմ մարզը:

ՀՈՒՎԱԾ 28. Ղաղախական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունը բաղկացած է Ակտյուբինսկի, Ալմա-Աթայի, Արևելյան Ղաղախստանի, Արևմտյան Ղաղախստանի, Կարադանդայի, Հարավային Ղաղախստանի մարզերից:

ՀՈՒՎԱԾ 29. Հայկական ԽՍՀ, Բելուսսական ԽՍՀ, Թուրքմենական ԽՍՀ և Կիրգիզական ԽՍՀ իրենց կազմում ավտոնոմ հանրապետություններ, ինչպես նաև յերկրամասեր ու մարզեր, չունեն:

ԳԼՈՒԽ III

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈՒՎԱԾ 30. ԽՍՀՄ-ի պետական իշխանության բարձրագույն մարմինը ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդն է:

ՀՈՒՎԱԾ 31. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդն իրականացնում է Սահմանադրության 14-րդ հոդվածով Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միությանը վերապահված՝ բոլոր իրավունքները, ինչ չափով վոր նրանք ըստ Սահմանադրության չեն մտնում ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդին հաջխտու:

ԽՍՀՄ-ի մարմինները—ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի Նախագահության, ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիտեաների Խորհրդի և ԽՍՀ Միության Ժողովրդական Կոմիտեաների իրավասության մեջ:

ՀՈԴՎԱԾ 32. ԽՍՀՄ-ի որենսդրական իշխանությունն իրա-
կանացիում և բացառապես ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը:

ՀՈԴՎԱԾ 33. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը բաղկացած է
յերկու պալատներից—Միության Խորհրդից և Ազգությունների
Խորհրդից:

ՀՈԴՎԱԾ 34. Միության Խորհուրդն ընտրում են ԽՍՀՄ-ի
Քաղաքացիները՝ 300 հազար բնակչին մի պատգամավորի նոր-
մայով:

ՀՈԴՎԱԾ 35. Ազգությունների Խորհուրդը կազմվում է այն
պատգամավորներից, վորոնց ընտրում են դաշնակից ու ավտո-
նոմ հանրապետությունների Գերագույն Խորհուրդները և ավտո-
նոմ մարզերի աշխատավորության պատգամավորների Խորհուրդ-
ները՝ տասական պատգամավոր յուրաքանչյուր դաշնակից հան-
րապետությունից, հնգական պատգամավոր յուրաքանչյուր ավ-
տոնոմ հանրապետությունից և յերկուական պատգամավոր յու-
րաքանչյուր ավտոնոմ մարզից:

ՀՈԴՎԱԾ 36. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդն ընտրվում է
չորս տարի ժամանակով:

ՀՈԴՎԱԾ 37. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի յերկու պալատ-
ներն էլ, Միության Խորհուրդը և Ազգությունների Խորհուրդը,
իրավասաւոր են:

ՀՈԴՎԱԾ 38. Միության Խորհրդին և Ազգությունների Խոր-
հրդին հավասարապես որենսդրական նախաձեռնություն է պատ-
կանում:

ՀՈԴՎԱԾ 39. Որենքը հաստատված է համարվում, յեթե նա
ընդունված է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի յերկու պալատների
կողմից ել՝ յուրաքանչյուրի հասարակ մեծամասնությամբ:

ՀՈԴՎԱԾ 40. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի ընդունած ո-
րենքները հրապարակվում են ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի Նա-
խագահության նախագահի և քարտուղարի ստորագրությամբ:

ՀՈԴՎԱԾ 41. Միության Խորհրդի և Ազգությունների Խոր-
հրդի նստաչքաններն սկսվում ու վերջանում են միաժամանակ:

ՀՈԴՎԱԾ 42. Միության Խորհուրդն ընտրում է Միության
Խորհրդի նախագահին և նրա յերկու տեղակալներին:

ՀՈԴՎԱԾ 43. Ազգությունների Խորհուրդն ընտրում է Ազ-
գությունների Խորհրդի նախագահին և նրա յերկու տեղակալ-
ներին:

ՀՈԴՎԱԾ 44. Միության Խորհրդի և Ազգությունների Խոր-
հրդի նախագահները ղեկավարում են համապատասխան պալատ-
ները նիստերը և անդիմադ են նրանց ներքին կարգը:

ՀՈԴՎԱԾ 45. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի յերկու պալատ-
ները միացյալ նիստերը հերթով վարում են Միության Խորհրդի
և Ազգությունների Խորհրդի նախագահները:

ՀՈԴՎԱԾ 46. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նստաչքաննե-
րը հրավիրում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի Նախագահու-
թյունը տարեկան յերկու անգամ:

Արտակարգ նստաչքանները հրավիրում է ԽՍՀՄ-ի Գերա-
գույն Խորհրդի Նախագահությունն իր հայեցողությամբ կամ,
դաշնակից հանրապետություններից մեկի պահանջով:

ՀՈԴՎԱԾ 47. Միության Խորհրդի և Ազգությունների Խոր-
հրդի միջև տարաձայնություն ծագելու դեպքում հարցը հանձ-
նվում է լուծելու պարիտետային հիմունքներով կազմված հա-
մաձայնեցուցիչ հանձնաժողովին: Յեթե համաձայնեցուցիչ հանձ-
նաժողովը համերաշխ վորոշման չի հանդում կամ յեթե նրա վո-
րոշումը չի բավարարում պալատներից մեկին, հարցը յերկրորդ
անգամ քննվում է պալատներում: Յերկու պալատների համերաշխ
վորոշում չկայացնելու դեպքում՝ ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի
Նախագահությունն արձակում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը
և նշանակում է նոր ընտրություններ:

ՀՈԴՎԱԾ 48. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը յերկու պա-
լատների միացյալ նիստում ընտրում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն
Խորհրդի Նախագահություն, բաղկացած ԽՍՀՄ-ի Գերագույն
Խորհրդի Նախագահության նախագահից, նրա չորս տեղակալնե-
րից, Նախագահության քարտուղարից և Նախագահության 31
անդամից:

ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի Նախագահությունը հաշվետու

յե ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի առաջ իր ամբողջ զործունե-
յության համար:

ՀՈԴՎԱԾ 49. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի Նախագահու-
թյունը—

ա) հրավիրում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նստաչրջան-
ները:

բ) մեկնաբանում է զործող օրենքները, հրատարակելով հա-
մադատասխան հրամանագրեր:

դ) արձակում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը ԽՍՀՄ-ի
Սահմանադրության 47-րդ հոդվածի հիման վրա և նշանակում է
նոր ընտրություններ:

դ) կազմակերպում է համաժողովրդական հարցում (ռեֆե-
րենդում) իր նախաձեռնությամբ կամ դաշնակից հանրապետու-
թյուններից մեկի պահանջով:

ե) բեկանում է ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիտեների Խոր-
հրդի և հանրապետութայնների Ժողովրդական Կոմիտեների
Խորհուրդների վորոշումներն ու կարգադրութայնները՝ օրեն-
քին անհամադատասխան լինելու դեպքում:

զ) ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նստաչրջանների միջև ըն-
կած ժամանակաշրջանում պաշտոնից ազատում և նշանակում է
ԽՍՀՄ-ի առանձին Ժողովրդական Կոմիտեներին՝ ԽՍՀՄ-ի Ժո-
ղովրդական Կոմիտեների Խորհրդի նախագահի առաջադրմամբ,
հետագայում ներկայացնելով ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդին ի
հաստատութայն:

ը) պարզեցատրում է ԽՍՀՄ-ի շքանշաններով:

թ) իրականացնում է ներման իրավունքը:

ժ) նշանակում և փոխում է ԽՍՀՄ-ի զինված ուժերի բարձ-
րագույն հրամանատարութայններ:

ի) ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նստաչրջանների միջև ըն-
կած ժամանակաշրջանում պատերազմի վիճակ է հայտարարում
ԽՍՀՄ-ի վրա ռազմական հարձակում կատարվելու դեպքում:

լ) հայտարարում է ընդհանուր և մասնակի զորահավաք:

խ) ռատիֆիկացիայի յե յենթարկում միջազգային պայմա-
նագրերը:

ծ) նշանակում և հետ է կանչում ԽՍՀՄ-ի լիազոր ներկա-
յացուցիչներին օտարերկրյա պետութայններում:

կ) ընդունում է օտարերկրյա պետութայնների դիվանագի-
տական ներկայացուցիչների ակկրեդիտացիան:

ՀՈԴՎԱԾ 50. Միութայն Խորհուրդը և Ազգութայնների Խոր-
հուրդն ընտրում են մանդատային հանձնաժողովներ, վորոնք
ստուգում են յուրաքանչյուր պալատի պատգամավորների լիա-
զորութայնները:

Մանդատային հանձնաժողովի առաջադրմամբ՝ պալատները
վորոշում են կամ ընդունել առանձին պատգամավորների լիա-
զորութայնները, կամ բեկանել նրանց ընտրութայնները:

ՀՈԴՎԱԾ 51. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը, յերբ անհրա-
ժեշտ դանի, նշանակում է քննիչ ու վերստուգիչ հանձնաժողով-
ներ ամեն մի հարցի առթիվ:

Բոլոր հիմնարկներն ու պաշտոնատար անձինք պարտավոր
են կատարել այդ հանձնաժողովների պահանջները և ներկայաց-
նել նրանց անհրաժեշտ նյութեր ու փաստաթղթեր:

ՀՈԴՎԱԾ 52. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի պատգամավորը
չի կարող դատական պատասխանատվութայն կանչվել կամ ձե-
րակալվել առանց ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի համաձայնու-
թայն, իսկ այն ժամանակաշրջանում, յերբ ԽՍՀՄ-ի Գերագույն
Խորհրդի նստաչրջաններ չկան, — առանց ԽՍՀՄ-ի Գերագույն
Խորհրդի Նախագահութայնի համաձայնութայն:

ՀՈԴՎԱԾ 53. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի լիազորութայն-
ները լրանալուց հետո կամ ժամկետից առաջ նրա արձակվելու
դեպքում ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի Նախագահութայնը պահ-
պանում է իր լիազորութայնները մինչև ԽՍՀՄ-ի նորընտիր Գե-
րագույն Խորհրդի կողմից ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի նոր
Նախագահութայն կազմվելը:

ՀՈԴՎԱԾ 54. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի լիազորութայն-
ները լրանալուց հետո կամ ժամկետից առաջ նրա արձակվելու
դեպքում ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի Նախագահութայնը նշա-
նակում է նոր ընտրութայններ՝ ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի
լիազորութայնները լրանալուց կամ նրա արձակվելու օրից վոչ
ուշ քան յերկու ամսվա ընթացքում:

ՀՈԴՎԱԾ 55. ԽՍՀՄ-ի նորընտիր Գերագույն Խորհուրդը
հրավիրվում է ԽՍՀՄ-ի նախկին կազմի Գերագույն Խորհրդի

Նախագահության կողմից՝ ամենաուշը ընտրություններին մի ամիս հետո:

ՀՈԳՎԱԾ 56. ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը յերկու պալատների միացյալ նիստում կազմում է ԽՍՀՄ-ի Կառավարություն—ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիտեների Խորհուրդ:

ԳԼՈՒԽ IV

ԴԱՇՆԱԿԻՑ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈԳՎԱԾ 57. Դաշնակից հանրապետության պետական իշխանության բարձրագույն մարմինը Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհուրդն է:

ՀՈԳՎԱԾ 58. Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհուրդն ընտրում են հանրապետության քաղաքացիները՝ չորս տարի ժամանակով:

Ներկայացուցչության նորմաները սահմանվում են դաշնակից հանրապետությունների Սահմանադրություններով:

ՀՈԳՎԱԾ 59. Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհուրդը հանրապետության միակ որենտդիր մարմինն է:

ՀՈԳՎԱԾ 60. Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհուրդը—

ա) ընդունում է հանրապետության Սահմանադրությունը և վերաբերություններ և մտցնում նրա մեջ՝ ԽՍՀՄ-ի Սահմանադրության 16-րդ հոդվածի համեմատ.

բ) հաստատում է իր կազմի մեջ գտնվող այնպիսի հանրապետությունների Սահմանադրությունները և վերջում է նրանց տերիտորիայի սահմանները.

գ) հաստատում է հանրապետության Ժողովրդատնտեսական պլանը և բյուջեն.

դ) ոգտվում է ամենափայլի և Դաշնակից հանրապետության դատական մարմինների կողմից դատապարտված քաղաքացիներին ներումն չնորհելու իրավունքով:

ՀՈԳՎԱԾ 61. Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհուրդն ընտրում է Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհրդի Նախագահություն հեռակա կազմով — Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհրդի Նախագահության նախագահ, նրա տեղակալներ և Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհրդի Նախագահության անդամներ:

Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհրդի Նախագահության լիազորությունները վերջում են Դաշնակից հանրապետության Սահմանադրությամբ:

ՀՈԳՎԱԾ 62. Նիստերը վարելու համար Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհուրդն ընտրում է իր նախագահին և նրա տեղակալներին:

ՀՈԳՎԱԾ 63. Դաշնակից հանրապետության Գերագույն Խորհուրդը կազմում է Դաշնակից հանրապետության Կառավարություն—Դաշնակից հանրապետության Ժողովրդական Կոմիտեների Խորհուրդ:

ԳԼՈՒԽ V

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈԳՎԱԾ 64. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության պետական իշխանության բարձրագույն դորձադիր ու կարգադրիչ մարմինը ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիտեների Խորհուրդն է:

ՀՈԳՎԱԾ 65. ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիտեների Խորհուրդը պատասխանատու չէ ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի առաջ և հաշվետու չէ նրան:

ՀՈԳՎԱԾ 66. ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիտեների Խորհուրդը վերջումներ ու կարգադրություններ է հրատարակում՝ դորձող որենքների հիման վրա և ի կատարումն այդ որենքների, և ստուգում է նրանց կատարումը:

ՀՈԳՎԱԾ 67. ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիտեների Խոր-

Հրդեհի վտրոշումների ու կարգադրությունների կատարումը պարտադիր է ԽՍՀՄ-ի ամբողջ տերիտորիայում:

ՀՈՒՎԱԾ 68. ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիտեների Խորհուրդը—

ա) միավորում և ուղղութիւն է տալիս ԽՍՀՄ-ի ընդհանուր-միութենական ու միութենական-հանրապետական ժողովրդական Կոմիտեիատների և նրա գերատեսչութիւնը յենթակա տնտեսական ու կուլտուրական այլ հիմնարկների աշխատանքին.

բ) միջոցներ է ձեռք առնում ժողովրդատնտեսական պլանը, պետական բյուջեն իրականացնելու և վարկային-դրամական սխեման ամրացնելու համար.

գ) միջոցներ է ձեռք առնում հասարակական կարգն ապահովելու, պետութիւն շահերը պաշտպանելու և քաղաքացիներին իրավունքները պահպանելու համար.

դ) իրականացնում է ընդհանուր ղեկավարութիւն ուտարելիք ապետութիւնների հետ ունեցած հարաբերութիւնները ասպարեզում.

ե) սահմանում է իսկական զինվորական ծառայութիւն կոչվելու յենթակա քաղաքացիների յուրաքանչյուր տարվա կոտորին-գնեւները, ղեկավարում է յերկրի զինված ուժերի ընդհանուր շինարարութիւնը:

ՀՈՒՎԱԾ 69. ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիտեների Խորհուրդն իրավունք ունի կառավարման ու տնտեսութիւն՝ ԽՍՀՄ-ի իրավասութիւնը վերապահված ճյուղերում կասեցնել դաշնակից հանրապետութիւնների ժողովրդական Կոմիտեների Խորհուրդների վտրոշումներն ու կարգադրութիւնները և վերացնել ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիտեների հրամաններն ու հրահանգները:

ՀՈՒՎԱԾ 70. ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիտեների Խորհուրդը կազմում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի կողմից հետևիցալ կազմով.

ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիտեների Խորհրդի նախագահ.

ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիտեների Խորհրդի նախագահի տեղակալներ.

ԽՍՀՄ-ի Պետական Պլանային Հանձնաժողովի նախագահ.

Խորհրդային Վերահսկողութիւն Հանձնաժողովի նախագահ.

ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիտեներ.

Միութենական Կոմիտեի նախագահ.

Արվեստի գործերի Կոմիտեի նախագահ.

Բարձրագույն դպրոցի գործերի Կոմիտեի նախագահ:

ՀՈՒՎԱԾ 71. ԽՍՀՄ-ի կառավարութիւնը կամ ԽՍՀՄ-ի այն ժողովրդական Կոմիտե, վերին ուղղված է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի պատգամավորի հարցապնդումը, պարտավոր են ամենատուր յերեք օրվա ընթացքում դրավոր կամ բանավոր պատասխան տալ համապատասխան պալատում:

ՀՈՒՎԱԾ 72. ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիտեները տնօրինում են պետական կառավարման այն ճյուղերը, վորոնք մտնում են ԽՍՀՄ-ի իրավասութիւն մեջ:

ՀՈՒՎԱԾ 73. ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիտեները համապատասխան ժողովրդական Կոմիտեիատների իրավասութիւն սահմաններում հրատարակում են հրամաններ ու հրահանգներ՝ դործող օրենքների, ինչպես նաև ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիտեների Խորհրդի վտրոշումների ու կարգադրութիւններին հիման վրա և ի կատարումն այդ օրենքների, վտրոշումների ու կարգադրութիւնների, և ստուգում են նրանց կատարումը:

ՀՈՒՎԱԾ 74. ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիտեիատները լինում են կամ ընդհանուր միութենական, կամ միութենական-հանրապետական:

ՀՈՒՎԱԾ 75. Ընդհանուր-միութենական ժողովրդական Կոմիտեիատները պետական կառավարման իրենց հանձնարարված ճյուղը ԽՍՀՄ-ի ամբողջ տերիտորիայում տնօրինում են կամ անմիջականորեն, կամ իրենց կողմից նշանակված մարմիններին միջոցով:

ՀՈՒՎԱԾ 76. Միութենական-հանրապետական ժողովրդական Կոմիտեիատները պետական կառավարման իրենց հանձնարարված ճյուղը տնօրինում են դաշնակից հանրապետութիւնների նույնանուն ժողովրդական Կոմիտեիատների միջոցով:

ՀՈՒՎԱԾ 77. Ընդհանուր-միութենական ժողովրդական Կոմիտեիատների թիւին են պատկանում հետևյալ ժողովրդական Կոմիտեիատները.

Պաշտպանութիւն.

Արտաքին գործերի.

Արտաքին առևտրի.

Հաղորդակցութեան ճանապարհների.

Կապի.

Ձրային տրանսպորտի.

Ծանր արդյունաբերութեան:

ՀՈԴՎԱԾ 78. Միութենական-հանրապետական ժողովրդական Կոմիսարիատների թվին են պատկանում հետևյալ ժողովրդական Կոմիսարիատները.

Սննդի արդյունաբերութեան.

Թեթև արդյունաբերութեան.

Անտառային տրդյունաբերութեան.

Հողագործութեան.

Հացահատիկային ու անասնաբուծական խորհանտեսութեան-ներին.

Ֆինանսների.

Ներքին առևտրի.

Ներքին գործերի.

Արդարադատութեան.

Առողջապահութեան:

ԳԼՈՒԽ VI

ԴԱՇՆԱԿԻՑ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈԴՎԱԾ 79. Դաշնակից հանրապետութեան պետական իշխանութեան բարձրագույն գործադիր և կարգադրիչ մարմինը Դաշնակից հանրապետութեան ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդն է:

ՀՈԴՎԱԾ 80. Դաշնակից հանրապետութեան ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը պատասխանատու չէ Դաշնակից հանրապետութեան Գերագույն Խորհրդի առաջ և հաշվետու չէ նրան:

ՀՈԴՎԱԾ 81. Դաշնակից հանրապետութեան ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը հրատարակում է վորոշումներ ու կարգադրութիւններ՝ ԽՍՀՄ-ի ու Դաշնակից հանրապետութեան գոր-

ծող որենքների, ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի վորոշումների ու կարգադրութիւնների հիման վրա և ի կատարումն այդ որենքների, վորոշումների ու կարգադրութիւնների, և ստուգում է նրանց կատարումը:

ՀՈԴՎԱԾ 82. Դաշնակից հանրապետութեան ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդն իրավունք ունի կասեցնելու ավտոնոմ հանրապետութիւնների ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդների վորոշումներն ու կարգադրութիւնները և վերացնելու յերկրամասերի, մարզերի ու ավտոնոմ մարզերի աշխատավորների պատգամավորների Խորհուրդների գործադիր կոմիտեների վորոշումներն ու կարգադրութիւնները:

ՀՈԴՎԱԾ 83. Դաշնակից հանրապետութեան ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը կազմվում է Դաշնակից հանրապետութեան Գերագույն Խորհրդի կողմից հետևյալ կազմով.

Դաշնակից հանրապետութեան ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ.

Նախագահի տեղակալներ.

Պետական Պլանային Հանձնաժողովի նախագահ.

Ժողովրդական Կոմիսարներ՝

Սննդի արդյունաբերութեան.

Թեթև արդյունաբերութեան.

Անտառային արդյունաբերութեան.

Հողագործութեան.

Հացահատիկային ու անասնաբուծական խորհանտեսութիւնների.

Ֆինանսների.

Ներքին առևտրի.

Ներքին գործերի.

Արդարադատութեան.

Առողջապահութեան.

Լուսավորութեան.

Տեղական արդյունաբերութեան.

Կոմունալ տնտեսութեան.

Սոցիալական ապահովութեան.

Մթերութեան Կոմիտեի լիազոր.

Արվեստի դորձերի վարչության պետ.

Ընդհանուր-միութենական ժողովրդական Կոմիտեի ատենների լիազորներ:

ՀՈԴՎԱԾ 84. Դաշնակից հանրապետության ժողովրդական Կոմիտեները տնօրինում են պետական կառավարման այն ճյուղերը, վորոնք վերաբերում են Դաշնակից հանրապետության լրատվատեսությանը:

ՀՈԴՎԱԾ 85. Դաշնակից հանրապետության ժողովրդական Կոմիտեները համապատասխան ժողովրդական Կոմիտեի ատենների իրավասության սահմաններում հրատարակում են հրամաններ ու հրահանգներ՝ ԽՍՀՄ-ի և Դաշնակից հանրապետության տրենքների, ԽՍՀՄ-ի ու Դաշնակից հանրապետության ժողովրդական Կոմիտեներին Խորհրդի վորոշումների ու կարողությունների, ԽՍՀՄ-ի միութենական-հանրապետական ժողովրդական Կոմիտեի ատենների հրամանների ու հրահանգների հիման վրա և ի կատարումն դրանց:

ՀՈԴՎԱԾ 86. Դաշնակից հանրապետության ժողովրդական Կոմիտեի ատենները լինում են միութենական-հանրապետական կամ հանրապետական:

ՀՈԴՎԱԾ 87. Միութենական-հանրապետական ժողովրդական Կոմիտեի ատենները տնօրինում են պետական կառավարման իրենց հանձնարարված ճյուղը, յենթարկվելով ինչպես Դաշնակից հանրապետության ժողովրդական Կոմիտեի ատենների Խորհրդին, այնպես էլ ԽՍՀՄ-ի համապատասխան միութենական-հանրապետական ժողովրդական Կոմիտեի ատենին:

ՀՈԴՎԱԾ 88. Հանրապետական ժողովրդական Կոմիտեի ատենները տնօրինում են պետական կառավարման իրենց հանձնարարված ճյուղը, յենթարկվելով անմիջականորեն Դաշնակից հանրապետության ժողովրդական Կոմիտեի ատենների Խորհրդին:

ԳԼՈՒԽ VII

ԱՎՏՈՆՈՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ

ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈԴՎԱԾ 89. Այստեղում հանրապետության պետական իշխանության բարձրագույն մարմինը ԱԽՍՀ Գերագույն Խորհուրդն է:

ՀՈԴՎԱԾ 90. Այստեղում հանրապետության Գերագույն Խորհուրդն ընտրում են հանրապետության քաղաքացիները՝ չորս տարի ժամանակով, ներկայացուցչության այն նորմաներով, վոր սահմանվում են Այստեղում հանրապետության Սահմանադրությամբ:

ՀՈԴՎԱԾ 91. Այստեղում հանրապետության Գերագույն Խորհուրդն ԱԽՍՀ միակ որենսդիր մարմինն է:

ՀՈԴՎԱԾ 92. Յուրաքանչյուր Այստեղում հանրապետություն ունի իր Սահմանադրությունը, վորը հաշվի յե առնում Այստեղում հանրապետության առանձնահատկությունները և կառուցվածք և Դաշնակից հանրապետության Սահմանադրությանը լիովին համապատասխան:

ՀՈԴՎԱԾ 93. Այստեղում հանրապետության Գերագույն Խորհուրդն ընտրում է Այստեղում հանրապետության Գերագույն Խորհուրդի նախագահություն և կազմում է Այստեղում հանրապետության ժողովրդական Կոմիտեի ատենների Խորհուրդը՝ համաձայն իր Սահմանադրության:

ԳԼՈՒԽ VIII

ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

ՀՈԴՎԱԾ 94. Յերկրամասերում, մարդերում, ավտոնոմ մարդերում, ուղղափառում, շրջաններում, քաղաքներում, գյուղերում (ստանիցաներում, գյուղականներում, խուտորներում, Ղազախներում, աուլներում) պետական իշխանության մարմիններն աշխատավորների պատգամավորների Խորհուրդներն են:

ՀՈԴՎԱԾ 95. Աշխատավորների պատգամավորների յերկրամասային, մարդային, ավտոնոմ մարդերի, ուղղափառային, շրջանային, քաղաքային, գյուղական (ստանիցաների, գյուղականների, խուտորների, Ղազախների, աուլների) Խորհուրդներն ընտրում են համապատասխան յերկրամասի, մարդի, ավտոնոմ մարդի, ուղղափառի, շրջանի, քաղաքի, գյուղի աշխատավորները՝ յերկու տարի ժամանակով:

ՀՈԴՎԱԾ 96. Աշխատավորների պատգամավորների Խորհուրդն

հուրդներում ներկայացուցչության նորմաները վորոշվում են դաշնակից հանրապետությունների Սահմանադրություններով:

ՀՈԴՎԱԾ 97. Աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդները ղեկավարում են կառավարման իրենց յենթակա մարմինների գործունեությունը, ապահովում են պետական կարգի պահպանումը, որենքների կատարումը և քաղաքացիների իրավունքների պահպանումը, իրականացնում են տեղական տնտեսական ու կուլտուրական շինարարությունը, սահմանում են տեղական բյուջեն:

ՀՈԴՎԱԾ 98. Աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդները վորոշումներ են ընդունում և կարգադրություններ են անում խՍՀՄ-ի և Դաշնակից հանրապետության որենքներով իրենց տրված իրավունքների սահմաններում:

ՀՈԴՎԱԾ 99. Աշխատավորների պատգամավորների յերկրամասային, մարզային, ավտոնոմ մարզերի, ոկրուգային, չրջանային ու քաղաքային խորհուրդների գործադիր ու կարգադրիչ մարմիններն են նրանց կողմից ընտրված գործադիր կոմիտեները, կազմված նախագահից, նրա տեղակալներից ու անդամներից:

ՀՈԴՎԱԾ 100. Փոքր բնակավայրերում աշխատավորների պատգամավորների գլուղական խորհուրդների գործադիր ու կարգադրիչ մարմինը, դաշնակից հանրապետությունների Սահմանադրությունների համաձայն, նրանց կողմից ընտրվող նախագահը և նրա տեղակալներն են:

ՀՈԴՎԱԾ 101. Աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդները գործադիր մարմիններն անմիջականորեն հաշվետու յեն ինչպես աշխատավորների պատգամավորների այն խորհրդի առաջ, վորն ընտրել է նրանց, այնպես ել աշխատավորների պատգամավորների վերադաս խորհրդի գործադիր մարմնի առաջ:

ԳԼՈՒԽ IX

ԴԱՏԱՐԱՆ ՅԵՎ ԴԱՏԱԽԱՋՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈԴՎԱԾ 102. Արդարագետությունը խՍՀՄ-ում իրականացվում է խՍՀՄ-ի Գերագույն Դատարանի, դաշնակից հանրապետությունների Գերագույն Դատարանների, յերկրամասային ու

մարզային դատարանների, ավտոնոմ հանրապետությունների ու ավտոնոմ մարզերի դատարանների, խՍՀՄ-ի Գերագույն խորհրդի վորոշմամբ ստեղծվող՝ խՍՀՄ-ի հատուկ դատարանների և ժողովրդական դատարանների միջոցով:

ՀՈԴՎԱԾ 103. Գործերի քննարկումը բոլոր դատարաններում կատարվում է ժողովրդական ատենակալների մասնակցությամբ, բացի որենքով հատկապես նախատեսված դեպքերից:

ՀՈԴՎԱԾ 104. խՍՀՄ-ի Գերագույն Դատարանը բարձրագույն դատական մարմին է հանդիսանում: խՍՀՄ-ի Գերագույն Դատարանի վրա դրվում է խՍՀՄ-ի և դաշնակից հանրապետությունների բոլոր դատական մարմինների գործունեության հրահանգությունը:

ՀՈԴՎԱԾ 105. խՍՀՄ-ի Գերագույն Դատարանը և խՍՀՄ-ի հատուկ դատարաններն ընտրվում են խՍՀՄ-ի Գերագույն խորհրդի կողմից հինգ տարի ժամանակով:

ՀՈԴՎԱԾ 106. Դաշնակից հանրապետությունների Գերագույն Դատարաններն ընտրվում են դաշնակից հանրապետությունների Գերագույն խորհուրդների կողմից հինգ տարի ժամանակով:

ՀՈԴՎԱԾ 107. Ավտոնոմ հանրապետությունների Գերագույն Դատարաններն ընտրվում են ավտոնոմ հանրապետությունների Գերագույն խորհուրդների կողմից հինգ տարի ժամանակով:

ՀՈԴՎԱԾ 108. Յերկրամասային ու մարզային դատարանները, ավտոնոմ մարզերի դատարաններն ընտրվում են աշխատավորների պատգամավորների յերկրամասային կամ մարզային խորհուրդների կողմից կամ ավտոնոմ մարզերի աշխատավորների պատգամավորների խորհուրդների կողմից հինգ տարի ժամանակով:

ՀՈԴՎԱԾ 109. Ժողովրդական դատարաններն ընտրվում են չրջանի քաղաքացիները՝ ընդհանուր, ուղղակի և հավասար ընտրական իրավունքի հիման վրա դադտնի քվեարկությամբ՝ յերեք տարի ժամանակով:

ՀՈԴՎԱԾ 110. Դատավարությունը կատարվում է դաշնակից կամ ավտոնոմ հանրապետության կամ ավտոնոմ մարզի լեզվով, այդ լեզվին չտիրապետող անձանց համար ապահովելով լիակատար ծանոթացումը գործի նյութերին թարգմանի միջոցով:

ինչպես նաև դատարանում մայրենի լեզվով հանդես գալու իրավունքը:

ՀՈԴՎԱԾ 111. Գործերի քննությունը ԽՍՀՄ-ի բոլոր դատարաններում, յեթե որեւէ բացառություններ չի նախատեսում, կատարվում է ղեկնաց, ապահովելով մեղադրյալի պաշտպանվելու իրավունքը:

ՀՈԴՎԱԾ 112. Դատավորներն անկախ են և միայն որենքին են յենթարկվում:

ՀՈԴՎԱԾ 113. Բոլոր Ժողովրդական Կոմիսարիատները և նրանց գերատեսչությունը յենթակա հիմնարկների, առանձին պաշտոնատար անձանց, ինչպես նաև ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների կողմից որենքները ճշգրիտ կերպով կատարելու բարձրագույն հսկողությունը դրվում է ԽՍՀՄ-ի Դատախազի վրա:

ՀՈԴՎԱԾ 114. ԽՍՀՄ-ի Դատախազը նշանակվում է ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի կողմից յոթ տարի ժամանակով:

ՀՈԴՎԱԾ 115. Հանրապետական, յերկրամասային, մարզային դատախազները, ինչպես նաև ավտոնոմ հանրապետությունների ու ավտոնոմ մարզերի դատախազները, նշանակվում են ԽՍՀՄ-ի Դատախազի կողմից հինգ տարի ժամանակով:

ՀՈԴՎԱԾ 116. Շրջանային դատախազները նշանակվում են դաշնակից հանրապետությունների դատախազների կողմից՝ ԽՍՀ Միության Դատախազի հաստատմամբ — հինգ տարի ժամանակով:

ՀՈԴՎԱԾ 117. Դատախազության մարմիններն իրենց Փունկցիաները կատարում են անկախ տեղական վորեւ մարմնից, յենթարկվելով միայն ԽՍՀՄ-ի Դատախազին:

ԳԼՈՒԽ X

ԲԱՂԱԲԱՑԻՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ

ԻՐԱՎՈՒՆԲՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՀՈԴՎԱԾ 118. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիներն ունեն աշխատանքի իրավունք — յերաշխափորված աշխատանք ստանալու իրավունք, բոտ վորում նրանց աշխատանքը պետք է վարձատրվի նրա քաշակի ու վորակի համապատասխան:

Աշխատանքի իրավունքն ապահովվում է Ժողովրդական տեւության սոցիալիստական կազմակերպմամբ, խորհրդային հասարակության արտադրողական ութերի անչեղ աճմամբ, տնտեսական ճգնաթամերի բացակայությամբ և դործաղրկության վերացմամբ:

ՀՈԴՎԱԾ 119. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիներն ունեն հանգստի իրավունք:

Հանգստի իրավունքն ապահովվում է բանվորների ճնշող մեծամասնության համար աշխատորը կրճատելով—հասցնելով 7 ժամի, բանվորների ու ծառայողների համար սահմանելով տարեկան արձակուրդ, վորի ընթացքում պահպանվում է նրանց աշխատավարձը, աշխատավորներին սպասարկելու համար սանատորիաների, հանգստյան տների, աղումների լայն ցանց տրամադրելով:

ՀՈԴՎԱԾ 120. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիները նյութական ապահովության իրավունք ունեն ծերության, ինչպես նաև հիվանդության և աշխատունակությունը կորցնելու դեպքում:

Այդ իրավունքն ապահովվում է բանվորների ու ծառայողների՝ պետության հաշվին կատարվող սոցիալական ապահովագրության լայն ծափալմամբ, ձրի բժշկական ողնությամբ, աշխատավորների ողտադործման համար կուրորտների լայն ցանց տրամադրելով:

ՀՈԴՎԱԾ 121. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիներն ունեն կրթության իրավունք:

Այդ իրավունքն ապահովվում է ընդհանուր—պարտաղիր տարրական կրթությամբ, ձրի կրթությամբ՝ ներառյալ բարձրագույն կրթությունը, բարձրագույն գյրոցում սովորողների ճնշող մեծամասնությանը տրվող պետական թոշակների սիստեմով, գյրոցներում մայրենի լեզվով ուսուցանելով, դործարաններում, խորհանտեսություններում, մեքենատրակտորային կայաններում ու կոտնտեսություններում աշխատավորների համար ձրի արտադրական, տեխնիկական ու աղրոնոմիական ուսուցում կազմակերպելով:

ՀՈԴՎԱԾ 122. Կնոջը ԽՍՀՄ-ում տղամարդուն համահափառ իրավունքներ են տրվում տնտեսական, պետական, կուլտու-

րական ու հասարակական-քաղաքական կյանքի բոլոր բնագավառներում :

Կանանց այդ իրավունքների իրականացման հնարավորությունն ապահովվում է կնոջը աղամարդուն հավասար իրավունք տալով աշխատանքի, աշխատանքի վարձատրության, հանդստի, սոցիալական ապահովագրության ու կրթության ասպարեղում, մոր ու մանկան շահերի պետական պահպանությամբ, կնոջը հղիության ժամանակ արձակուրդ տալով՝ պահպանելով աշխատավարձը, ծննդատների, մանկամսուրների ու մանկապարտեզների լայն ցանցով :

ՀՈԳՎԱԾ 123. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների իրավահավասարությունը տնտեսական, պետական, կուլտուրական ու հասարակական-քաղաքական կյանքի բոլոր բնագավառներում, անկախ նրանց ազգությունից ու ցեղից, անխախտ որևէ և հանդիսանում :

Իրավունքների վերելիցն ուղղակի կամ անուղղակի սահմանափակումը, կամ ընդհակառակը, ցեղական ու ազգային պատկանելությունից յեկեղեցի՝ քաղաքացիների համար ուղղակի կամ անուղղակի առավելություններ սահմանելը, ինչպես նաև ցեղական ու ազգային բացառիկության կամ առելություն ու արհամարհանքի ամեն տեսակ քարոզ-պատժվում է որևէ դեպքում :

ՀՈԳՎԱԾ 124. Քաղաքացիների համար խղճի աղատություն ապահովելու նպատակով յեկեղեցին ԽՍՀՄ-ում բաժանված է պետությունից և զսրոցը՝ յեկեղեցուց : Կրոնական պաշտամունքների կատարման ազատությունը և հակակրոնական պրոպագանդայի աղատությունը ճանաչվում է բոլոր քաղաքացիների վերաբերմամբ :

ՀՈԳՎԱԾ 125. Աշխատավորների շահերին համապատասխան և սոցիալիստական կարգերն ամրացնելու նպատակով ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների համար ապահովվում է .

- ա) խոսքի ազատություն,
- բ) մամուլի ազատություն,
- գ) ժողովների ու միախնդների ազատություն,
- դ) փողոցային յերթերի ու ցույցերի ազատություն :

Քաղաքացիների այդ իրավունքներն ապահովվում են՝ աշխատավորներին և նրանց կազմակերպություններին արամադրե-

լով տպարաններ, թղթի պաշարներ, հասարակական շենքեր, փողոցներ, կապի միջոցներ և աշխատավորների այդ իրավունքներն իրագործելու համար անհրաժեշտ ուրիշ նյութական պայմաններ :

ՀՈԳՎԱԾ 126. Աշխատավորների շահերին համապատասխան և ժողովրդական մասսաների կազմակերպական ինքնագործունեությունն ու քաղաքական ակտիվությունը պարզացնելու նպատակով ապահովվում է ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների՝ հասարակական կազմակերպությունների մեջ միավորվելու իրավունքը—արհեստակցական միություններ, կոոպերատիվ միավորումներ, յերիտասարդության կազմակերպություններ, սպորտային և պաշտպանողական կազմակերպություններ, կուլտուրական, տեխնիկական ու դիտական ընկերություններ, իսկ բանվոր դասակարգի շարքերից ու աշխատավորների մյուս խավերից ամենից ավելի ակտիվ ու դիտակից քաղաքացիները համախմբվում են ԽՍՀՄ-ի կոմունիստական կուսակցության մեջ, վորն աշխատավորների առաջավոր ջնկատն է՝ սոցիալիստական կարգերն ամրացնելու ու զարգացնելու համար նրանց մղած պայքարում և աշխատավորների բոլոր, ինչպես հասարակական, այնպես և պետական կազմակերպությունների ղեկավար կորյուն է ներկայացնում :

ՀՈԳՎԱԾ 127. ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների համար ապահովվում է անձի անձեռնմխելիություն : Վոչ վոք չի կարող ձերբակալվել այլ կերպ, քան դատարանի վորոշմամբ կամ դատախազի սանկցիայով :

ՀՈԳՎԱԾ 128. Քաղաքացիների բնակարանի անձեռնմխելիությունն ու նամակագրության դաղանիությունը պահպանվում են որևէ դեպքում :

ՀՈԳՎԱԾ 129. ԽՍՀՄ-ն ապաստանի իրավունք է վերադասում ոտարերկրյա քաղաքացիներին, վորոնք հետապնդվում են աշխատավորների շահերը պաշտպանելու, կամ դիտական դործունեյություն, կամ ազգային-ազատագրական պայքարի համար :

ՀՈԳՎԱԾ 130. ԽՍՀՄ-ի յուրաքանչյուր քաղաքացի պարտավոր է պահպանել Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության Սահմանադրությունը, կատարել որևէ յերթ, աշխատանքի կարգապահություն պահպանել, ալինվ վերա-

բերմունք ունենալ դեպի հասարակական պարտքը, հարգել սոցիալիստական համակեցութեան կանոնները:

ՀՈԴՎԱԾ 131. ԽՍՀՄ-ի յուրաքանչյուր քաղաքացի պարտավոր է պահպանել ու ամրացնել հանրային, սոցիալիստական սեփականութիւնը, վորպէս խորհրդային կարգերի սրբազան ու անձեռնմխելի հիմք, վորպէս հայրենիքի հարստութեան ու հղութեան աղբյուր, վորպէս բոլոր աշխատավորներին ունեւոր ու կուլտուրական կյանքի աղբյուր:

Հանրային, սոցիալիստական սեփականութեան դեմ վտարմէն-ձգութիւն անող անձինք ժողովրդի թշնամիներ են:

ՀՈԴՎԱԾ 132. Ընդհանուր զինվորական պարտականութիւնն ուրիշք է հանգիստանում:

Զինվորական ծառայութիւնը Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակում ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիներին պատկաւոր պարտականութիւնն է:

ՀՈԴՎԱԾ 133. Հայրենիքի պաշտպանութիւնը ԽՍՀՄ-ի յուրաքանչյուր քաղաքացու սրբազան պարտքն է: Հայրենիքին դավաճանելը—յերդումը խախտելը, թշնամու կողմն անցնելը, պետութեան ռազմական հզօրութեանը վնաս հասցնելը, ոտարեւելքայ պետութեան ռզալին լրանութիւն անելը—պատժվում են որենքի ամբողջ խտութեամբ, վորպէս ամենածանր չարագործութիւն:

ԳԼՈՒԽ XI

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՍԻՍՏԵՄԸ

ՀՈԴՎԱԾ 134. Աշխատավորների պատգամավորների բոլոր Խորհուրդներին—ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի, դաշնակից հանրապետութիւնների Գերագույն Խորհուրդների, աշխատավորներին պատգամավորների յերկրամասային ու մարզային Խորհուրդներին, ավտոնոմ հանրապետութիւնների Գերագույն Խորհուրդներին, ավտոնոմ մարզերի աշխատավորների պատգամավորների Խորհուրդներին, աշխատավորների պատգամավորների ոկրուգային, շրջնային, քաղաքային ու դյուղական (ստանիցայի, գյուղական, խուտորի, դշլաղի, աուլի) Խորհուրդներին — պատգամավորների ընտրութիւնները կատարում են ընտրողներն ընդհա-

նուր, համաբար և ուղղակի ընտրական իրավունքի հիման վրա, գաղտնի քվեարկութեամբ:

ՀՈԴՎԱԾ 135. Պատգամավորների ընտրութիւններն ընդհանուր են. ԽՍՀՄ-ի բոլոր քաղաքացիները, վտրոնք ընտրութիւններէ տարին դառնում են լրիվ 18 տարեկան, իրավունք ունեն մասնակցելու պատգամավորների ընտրութիւններին և ընտրվելու, բացի խեղարկածներից և այն անձերից, վտրոնք դատարանի կողմից դատապարտված են՝ զրկվելով ընտրական իրավունքներից:

ՀՈԴՎԱԾ 136. Պատգամավորների ընտրութիւնները հավասար են. յուրաքանչյուր քաղաքացի իրավունք ունի ընտրելու և ընտրվելու, անկախ ցեղական ու ազգային պատկանելութիւնից, դավանանքից, կրթական ցենզից, նստակեցութիւնից, սոցիալական ծաղումից, դուքային դրութիւնից և անցյալ գործունեցութիւնից:

ՀՈԴՎԱԾ 137. Կանայք ընտրելու և ընտրվելու իրավունքից ողտվում են տղամարդկանց հետ հավասարապես:

ՀՈԴՎԱԾ 138. Կարմիր բանակի շարքերում գտնվող քաղաքացիներն ընտրելու և ընտրվելու իրավունքից ողտվում են բոլոր քաղաքացիների հետ հավասարապես:

ՀՈԴՎԱԾ 139. Պատգամավորների ընտրութիւններն ուղղակի յեն. աշխատավորների պատգամավորների բոլոր Խորհուրդներին ընտրութիւնները, սկսած աշխատավորների պատգամավորների գյուղական ու քաղաքային Խորհրդից մինչև ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհուրդը, քաղաքացիները կատարում են անմիջականորեն ուղղակի ընտրութիւնների միջոցով:

ՀՈԴՎԱԾ 140. Պատգամավորների ընտրութեան ժամանակ քվեարկութեանը գաղտնի յէ:

ՀՈԴՎԱԾ 141. Ընտրութիւնների ժամանակ թեկնածուներն առաջադրվում են ըստ ընտրական շրջանների:

Թեկնածուներ առաջադրելու իրավունքն ապահովվում է աշխատավորների հասարակական կազմակերպութիւնների ու ընկերութիւնների — կոմունիստական կուսակցական կազմակերպութիւնների, արհեստակցական միութիւնների, կուսակրատիւն-

բի, յերևաաարդության կազմակերպութիւններէ, կուրորա-
կան ընկերութիւններէ համար:

ՀՈԴՎԱԾ 142. Յուրաքանչյուր պատգամավոր պարտավոր է
ընտրողներէ առաջ հաշիվ տալ իր աշխատանքի և աշխատավոր-
ներէ պատգամավորներէ խորհրդի աշխատանքի մասին և կարող
է ամեն ժամանակ հետ կանչվել ընտրողներէ մեծամասնութիւն
վորոշմամբ, որենքով սահմանված կարգով:

ԳԼՈՒԽ XII

ԳԵՐԲԸ, ԴՐՈՇԱԿԸ, ՄԱՅՐԱՔԱՂԱԲԸ

ՀՈԴՎԱԾ 143. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետու-
թիւններէ Միութեան պետական գերբը բաղկացած է մանդակից
ու մուրճից՝ յերկրագնդի վրա, վորը պատկերված է արեգակի
ճառագայթներէ մէջ ու շրջապատված հասկերով և կրում է դաշ-
նակից հանրապետութիւններէ լեզուներով դրված «Պրոլետար-
ներ՝ բոլոր յերկրներէ, միացե՛ք» մակագրութիւնը: Գերբի վե-
րևում կա հնգաթեւ աստղ:

ՀՈԴՎԱԾ 144. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետու-
թիւններէ Միութեան պետական դրոշակը բաղկացած է կարմիր
կտորից, վորի վերին անկյունում՝ կոթի մոտ նկարված են վոս-
կեսուռ մանգաղ ու մուրճ և նրանց վերևում հնգաթեւ կարմիր
աստղ, շրջապատված վոսկեսուռ յերիզով: Լայնութեան և յեր-
կարութեան հարաբերութիւնն է՝ 1 : 2:

ՀՈԴՎԱԾ 145. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետու-
թիւններէ Միութեան մայրաքաղաքը Մոսկվա քաղաքն է:

ԳԼՈՒԽ XIII

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՓՈՓՈԽԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

ՀՈԴՎԱԾ 146. ԽՍՀՄ-ի Սահմանադրութեան փոփոխումը կա-
տարվում է միայն ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի վորոշմամբ,
լնդունված նրա պալատներից յուրաքանչյուրի ձայների առնվազն
յերկու յերրորդի մեծամասնութեամբ:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0207782

478

ԳԻՆԸ 30 Կ.

34.530

